

Matkalippujen hintojen vahvistaminen ja muu hinnoittelu 1.1.2023 alkaen

255/02.02.00.00/2022 [Toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2023-2025]

Hallitus 01.11.2022 § 112

Esittelijä Toimitusjohtaja Mika Nykänen
Valmistelija Johtaja Mari Flink, p. 040 715 0440 ja
johtava tariffisuunnittelija Jarmo Riikonen, p. 09 4766 4364

Hallitus päätti kokouksessaan 25.10.2022 § 105 yksimielisesti palauttaa matkalippujen hintojen vahvistamista ja muuta hinnoittelua 1.1.2023 alkaen koskevan asian valmisteluun siten, että valmistelussa huomioidaan seuraavat asiat:

- 1) Lastenvaunujen kanssa kulkevien henkilöiden ilmaista matkustusoikeutta ei poisteta;
- 2) Opiskelijoiden alennusoikeutta ei rajata pelkästään opintotukea saaville henkilöille, mutta se rajataan niin, että se kohdistuu vain päätoimisesti opiskeleville opiskelijoille;
- 3) Kokonaislipputulokertymää ei muuteta, eli yllä olevien muutosten aiheuttamat menetykset lipputulouissa kerätään korottamalla yleisiä lippuhintoja vastaavalla summalla.

Toimintamenot kasvussa

HSL:n toimintamenot kasvavat arviolta 130 miljoonaa euroa vuonna 2023 vuoden 2022 ennusteeseen verrattuna. Länsimetron jatkeen sekä Raide-Jokerin liikennöinnin alkaminen lisää niin infra- kuin operointikuluja, jotka on katettava toimintatuloja kasvattamalla. Samalla toimintamenoihin luo kasvupainetta yleinen inflaatiokehitys sekä polttoaineiden ja sähkön hinnan nousu. Toimintamenojen ja -tulojen tasapainoa on haettu maltillisella lipunhintojen korotuksella. Tavoitteena on saada lipputuloloja vuonna 2023 yhteensä 381 miljoonaa euroa. Tavoite on erittäin kunnianhimoinen huomioiden koronapandemian jälkeinen matkustajamäärän kehitys.

Lippujen hinnoittelu vuonna 2023

Vuoden 2023 hinnoittelussa lippujen välisiä hintaeroja on pienennetty. Tällä toimenpiteellä on selvitysten mukaan joukkoliikenteen kulkumuoto-osuutta edistävä vaikutus.

Hintojen korotusten maltillisena pitäminen mahdollistuu seuraavien toimenpiteiden tuloksena:

- Alennusryhmä 1:n alennusprosenttia pienennetään nykyisestä 45 prosentista 40 prosenttiin. Tähän ryhmään kuuluvat opiskelijat ja 70 vuotta täyttäneet. 40 %:n alennuksella HSL tarjoaa edelleen merkittävän etuuden huomioiden yleinen opiskelija-alennusten taso Suomessa. Vaikutus 1,4 M€.
- Maksuttomien lippujen myöntäminen tapahtumiin lopetetaan. Vaikutus 1 M€.
- Koululaisryhmien matkat muutetaan takaisin maksullisiksi, jollaisia ne olivat ennen vuotta 2019. Helsingin hankkimien lippujen osuus on lipputulomenetyksestä puolet ja muiden kuntien osuus jakautuu arviolta ko. kuntien kokonaislipunmyyntien suhteessa. Vaikutus 1,1 M€
- Hyödyntämällä valtion myöntämän veroedun (henkilökuljetusten arvonnäköveron määräaikainen alentaminen 0 %:iin) asiakashintoihin tasaisesti koko vuodeksi. Vaikutus 10,7 M€.
- Joukkoliikenteen kysynnän kasvu pandemian vaikutusten vähetessä. Vaikutus 45,1 M€.

Edellä mainittujen seikkojen yhteisvaikutuksena arvioidaan lipputulojen kasvavan vuonna 2023 71,4 M€ vuoden 2022 arvioidusta tasosta. Hintaesitys pitää sisällään keskimäärin 8 prosentin tasokorotuksen (vaikutus 11,6 M€). Tarkastusmaksun korottamisen on arvioitu vähentävän liputta matkustamista ja se olisi alentanut hintojen tasokorotuspainetta 1,5 %. Liikenne- ja viestintäministeriöltä ei kuitenkaan ole saatu päätöstä tai ennakkotietoa HSL:n hallituksen esitykseen tarkastusmaksun korottamisesta 100 euroon. Näin ollen sitä ei ole huomioitu laskelmissa.

Lisäksi tarkoituksena on tuoda käyttöön maksutapalisä operaattorimaksun yhteydessä HSL-sovelluksessa. Maksutapa aiheuttaa vuosittain 400 000 € kulut verrattuna siihen, että asiakkaat käyttäisivät muita maksutapoja. Jatkossa maksutapalisä lisätään operaattorimaksulla maksettavan lipun hintaan.

Hallintosäännön 9 §:n kohdan 6 mukaan hallituksen tehtävänä on päättää lippujen hinnoista sekä alennus- ja vapaalippujen myöntämisperiaatteista. Edelleen hallintosäännön 9 §:n kohdan 22 mukaan hallituksen tehtävänä on päättää maksujen perusteista ja palvelujen hinnoitteluperusteista.

Ehdotus

Hallitus päättää 1.1.2023 alkaen matkalippujen hinnoittelusta seuraavaa:

- a) vahvistaa matkalippujen arvonlisäverolliset hinnat liitteenä esitetyn mukaisesti;
- b) vahvistaa alennusryhmä 1:n (opiskelijat, yli 70-vuotiaat) alennusprosentiksi 40 prosenttia;
- c) luopua matkojen maksuttomuudesta tapahtumiin osallistuville myönnettyjen vapaalippujen osalta ja koululaisryhmien matkojen osalta; sekä
- d) ottaa käyttöön operaattorimaksamisen maksutapalisän HSL-sovelluksessa.

Käsittely

Käsittelyn aikana jäsen Elina Kauppila teki esittelijän ehdotuksesta poikkeavan ehdotuksen, jonka mukaan ”Hallitus päättää olla korottamatta lippujen hintoja 1.1.2023. Lippujen hinnat sekä alennus- ja maksuttomuusryhmät ja niiden perusteet pidetään samanlaisina kuin vuonna 2022. Taloutta tasapainotetaan ottamalla käyttöön taseeseen jätetty edellisinä vuosina kertynyt ylijäämä”. Kauppilan vastaehdotus raukesi kannattamattomana.

Varapuheenjohtaja Pekka Sauri teki puheenjohtaja Matias Pajulan sekä jäsenten Björn Månsson, Heli Halava ja Maria Outinen kannattaman esittelijän ehdotuksesta poikkeavan ehdotuksen, joka kuului seuraavasti: ”Poistetaan esityksen kohdasta c) sanat ’ja koululaisryhmien matkojen osalta’. Järjestely on voimassa vuoden 2023. Vuodesta 2024 matkat siirtyvät kuntien kustannettavaksi. Saamatta jäävä lipputulo kompensoidaan korottamalla joukkoliikenteen kysynnän kasvun tuottaman lipputulojen lisäyksen arviota vastaavalla summalla”. Hallitus päätti yksimielisesti hyväksyä Saurin vastaehdotuksen osaksi päätöstään ja päätti muilta osin hyväksyä esittelijän ehdotuksen. Jäsen Elina Kauppila jätti hallituksen päätöksestä eriävän mielipiteen.

Päätös

Hallitus päätti 1.1.2023 alkaen matkalippujen hinnoittelusta seuraavaa:

- a) vahvistaa matkalippujen arvonlisäverolliset hinnat liitteenä esitetyn mukaisesti;
- b) vahvistaa alennusryhmä 1:n (opiskelijat, yli 70-vuotiaat) alennusprosentiksi 40 prosenttia;
- c) luopua matkojen maksuttomuudesta tapahtumiin osallistuville myönnettyjen

vapaalippujen osalta; sekä

d) ottaa käyttöön operaattorimaksamisen maksutapalisän HSL-sovelluksessa.

Koululaisryhmien matkojen maksuttomuus on voimassa vuoden 2023. Vuodesta 2024 matkat siirtyvät kuntien kustannettavaksi. Saamatta jäävä lipputulo kompensoidaan korottamalla joukkoliikenteen kysynnän kasvun tuottaman lipputulojen lisäyksen arviota vastaavalla summalla.

Liitteet

Matkalippujen hinnat 1.1.2023 alkaen
Elina Kauppilan eriävä mielipide